

Riktlinjer för skolskjuts och elevresor i Danderyds kommun

Diarienummer	Senast uppdaterad	Beslutsinstans	Processägare	Styrdokumentsnummer
UN 2025/0516	2024-12-11 § 74	Utbildningsnämnden	Bildningsdirektör	DK 2024:47

Dokumentets syfte

Riktlinjerna som beskriver regelverket kring skolskjuts och elevresor är en vägledning för hur bildningsförvaltningen ska hantera ansökningar och i övrigt agera inom detta område. Dokumentet är också tänkt att utgöra ett stöd för vårdnadshavare och elever som vill ansöka om skolskjuts och elevresor.

Dokumentet gäller för

Följande riktlinjer för skolskjuts och elevresor gäller elever folkbokförda i Danderyds kommun som går i en kommunal eller fristående skola i Danderyd. Riktlinjerna omfattar följande skolformer; förskoleklass, grundskola, anpassad grundskola, gymnasieskola och anpassad gymnasieskola.

Riktlinjerna som ersätter tidigare Riktlinjer för skolskjuts i Danderyds kommun, beslutade den 20 juni 2018, utgår från och kompletterar skollagen (2010:800) samt de övriga lagar, förordningar och den rättspraxis som gäller för skolskjuts och elevresor.

Innehållsförteckning

Skolskjuts	3
Skolskjuts enligt skollagen	3
Danderyds kommuns tillämpning av skolskjuts	3
Kriterier för skolskjuts	3
Färdvägens längd	3
Trafikförhållanden	4
Funktionsnedsättning och annan särskild omständighet.....	4
Ansökan, bedömning och beslut	4
Ansökan om skolskjuts.....	4
Bedömning	4
Beslut och överklagande	4
När gäller skolskjuts?	5
Växelvist boende	5
Skolskjuts i en annan kommun än hemkommunen	5
Fritidshem och fritidsklubb	6
Lovskola	6
Olycksfall	6
Skolskjutsens genomförande	7
Skolskjutsfordon	7
Ansvar för resan	7
Hemkommunens ansvar	7
Vårdnadshavarens ansvar	7
Elevens ansvar	8
Transportörens ansvar	8
Väghållares ansvar	8
Övrigt	8
Ändrade förhållanden	8
Force Majeure	8
Elevresor i gymnasieskolan	8
Elevresor enligt Elevreselagen	8
Danderyds kommuns tillämpning av elevresor.....	9

Skolskjuts

Skolskjuts enligt skollagen

Det framgår av skollagen att elever har rätt till kostnadsfri skolskjuts från en plats i anslutning till elevens hem till den plats där utbildningen bedrivs och tillbaka, om sådan skjuts behövs med hänsyn till färdvägens längd, trafikförhållanden, elevens funktionsnedsättning eller någon annan särskild omständighet. Denna rätt gäller elever i förskoleklass, grundskola, anpassad grundskola och anpassad gymnasieskola med offentlig huvudman¹

Denna rätt gäller dock inte elever som väljer att gå i en annan skolenhet än den där kommunen annars skulle ha placerat dem, eller som går i en annan kommuns förskoleklass, grundskola, anpassad grundskola eller anpassad gymnasieskola.² För de elever som har använt sig av det fria skolvalet är kommunen endast skyldig att anordna skolskjuts i de fall det kan ske utan organisatoriska eller ekonomiska svårigheter.

Varje kommun ansvarar för sina invånares skolskjuts. Detta innebär att Danderyds kommun beslutar om skolskjuts för elever som är folkbokförda i Danderyd. Elever som är folkbokförda i en annan kommun, men går i skola i Danderyds kommun, ska ansöka om skolskjuts i folkbokföringskommunen.

Danderyds kommuns tillämpning av skolskjuts

Rätten till skolskjuts utgår från bestämmelserna i skollagen och bestämmelserna preciseras närmare genom riktlinjerna. Dessa anger till exempel vad som gäller avståndsgränser och med vilka färdmedel skolskjutsen genomförs.

Kriterier för skolskjuts

Färdvägens längd

Färdvägens längd bedöms med utgångspunkt i avståndet mellan elevens hem och den plats där utbildningen bedrivs. Med färdvägens längd avses den kortaste gång- eller cykelvägen till den skola kommunen skulle placera eleven.³ I Danderyd har eleverna i förskoleklassen och grundskolan oftast gångavstånd till de kommunala skolorna. Det innebär att kommunen generellt sett inte beviljar skolskjuts inom kommunen utifrån färdvägens längd.

¹ 9 kap. 15 b §, 10 kap. 32 §, 11 kap. 31 §, 18 kap. 30 § skollagen (2010:800)

² 9 kap. 13 §, 10 kap. 25-27 §§, 11 kap. 25-26 §§, 18 kap. 30 § skollagen

³ En elev ska enligt huvudregeln placeras där vårdnadshavare önskar att eleven ska gå. Om den önskade skolan inte har ledig plats ska eleven placeras på en skola nära hemmet där det finns plats. Om vårdnadshavare inte lämnar något önskemål om skola ska kommunen placera eleven vid en skolenhet nära hemmet. Alla elever folkbokförda i kommunen har rätt till en kommunal skolplats vid en skola nära hemmet. Detta är inte alltid den skola som ligger närmast elevens hem.

Elever i förskoleklassen, grundskolan och anpassade grundskolan kan erhålla skolskjuts om avståndet till den kommunala skola där kommunen skulle placera eleven är längre än:

- 3 kilometer för elever i förskoleklass – årskurs 3
- 4 kilometer för elever i årskurs 4–9
- 6 kilometer för elever i anpassad gymnasieskola

Trafikförhållanden

I bedömningen vägs många faktorer in, till exempel vägens utformning, om det finns gång- eller cykelbana, trafiksignaler och övrig trafik. Ålder på eleven och trafikmognad vägs också in i bedömningen.

Funktionsnedsättning och annan särskild omständighet

Skolskjuts kan beviljas för elever som på grund av sin funktionsnedsättning har påtagliga svårigheter med att ta sig själv mellan hem och skola.

Funktionsnedsättningen ska intygas med ett läkarintyg eller likvärdig dokumentation. Vilken form av skolskjuts som är nödvändig ska utredas årligen med hänsyn till elevens funktionsnedsättning, ålder och mognad.

Ansökan, bedömning och beslut

Ansökan om skolskjuts

På Danderyd kommuns webbplats finns generell information om skolskjuts, till exempel vad skolskjuts innebär, vem som ansvarar för skolskjutsen i Danderyd och hur det går till att beställa skolskjutsresor. Ansökan om skolskjuts ska göras inför varje nytt läsår och lämnas in via e-tjänsten (Ansökan om skolskjuts för elev med särskilda behov).

Bedömning

Bedömningen av om en elev har rätt till skolskjuts utgår från skollagens bestämmelser om skolskjuts samt Danderyds kommuns riktlinjer.

Bedömningen av om en elev har rätt till skolskjuts ska göras utifrån en individuell prövning i varje enskilt fall och rätten till skolskjuts ska bedömas med utgångspunkt från avståndet mellan elevens hem och den plats där utbildningen bedrivs.

Beslut och överklagande

Beslut fattas centralt på bildningsförvaltningen och gäller ett läsår i taget.

Den som inte är nöjd med sitt beslut om skolskjuts kan överklaga skriftligen till förvaltningsdomstolen. Överklagande sker genom antingen förvaltningsbesvär eller laglighetsprövning och det framgår av respektive beslut vad som gäller för det beslutet och hur den som vill klaga ska gå tillväga.

När gäller skolskjuts?

Skolskjuts gäller för resor mellan folkbokföringsadressen i Danderyds kommun och skolan, i anslutning till start och slut på skoldagen vid ordinarie skolschema. Undantag kan beviljas när utbildning bedrivs på annan plats hela dagen om platsen ingår i elevens ordinarie, regelmässiga schema och behovet av skolskjuts till annan plats är nödvändig. Det kan till exempel vara fallet när en elev ska genomföra sin praktik på praoplats. Undantag kan också beviljas när undervisning bedrivs på annan plats i anslutning till skoldagens början eller slut till exempel för att undervisning i hem och konsumentkunskap eller idrott när undervisningen är schemalagd till annan plats.

Tillfälliga ändringar som exempelvis annat schema vid skolstart, skolavslutning, friluftsdagar eller dylikt, berättigar inte till ändrad skolskjuts.

Skolskjuts gäller inte till och från fritidshemmet. Skolskjuts beviljas inte under skollov och studiedagar.

Växelvist boende

Med växelvist boende avses att eleven bor växelvis mellan två adresser. Om en elev bor växelvis hos sina vårdnadshavare på olika adresser i hemkommunen har eleven enligt praxis rätt till skolskjuts från båda dessa adresser under förutsättning att skollagens kriterier för skolskjuts i övrigt är uppfyllda och eleven har behov av skolskjuts.⁴ Det behöver inte nödvändigtvis vara fråga om föräldrarnas bostadsadresser för att växelvist boende ska anses föreligga. Ett boende kan också vara hos annan vuxen än rättslig eller biologisk förälder.⁵ Rätten till skolskjuts till växelvisa boenden avser adresser inom kommunen.

För att skolskjuts ska kunna beviljas till och från båda adresserna inom kommunen krävs, förutom att eleven har behov av skolskjuts med hänsyn till färdvägens längd, trafikförhållanden, elevens funktionsnedsättning eller någon annan särskild omständighet, att eleven kan anses ha två likvärdiga hem.⁶ Med likvärdiga hem avses att det växelvisa boendet är varaktigt och likvärdigt fördelat mellan boendena. Föräldrarna kan visa en dom, ett avtal godkänt av socialnämnden eller ett fast schema som visar barnets vistelse hos respektive förälder. Boende varannan helg och på skollov är inte ett sådant växelvis boende som ger rätt till skolskjuts.⁷

Skolskjuts i en annan kommun än hemkommunen

I vissa fall har en elev rätt att bli mottagen i en annan kommuns förskoleklass, grundskola eller anpassade grundskola. Detta gäller i situationer då en elev utifrån personliga förhållanden har särskilda skäl att

⁴ Högsta förvaltningsdomstolens dom i RÅ 2002 ref. 91

⁵ Kammarrätten i Sundsvall 2011-09-12, mål nr 2739-10

⁶ RÅ 2002 ref. 91 och JO:s beslut den 15 september 2005, dnr 3784-2005

⁷ Kammarrätten i Sundsvall 2013-05-13, mål nr 2587-12

bli mottagen i annan kommun.⁸ Om en elev i sådana fall, **på grund av skolgången**, måste övernatta i den kommunen så har eleven rätt till skolskjuts mellan den tillfälliga bostaden och den plats där utbildningen bedrivs under samma förutsättningar som gäller för elever som är hemmahörande i kommunen.

Detsamma gäller för en elev som går i en annan kommuns förskoleklass, grundskola eller anpassade grundskola på grund av att eleven har placerats i ett sådant skyddat boende som avses i 6 kap. 1 a § socialtjänstlagen (2001:453).⁹

Den kommun som anordnar utbildningen ska i dessa fall ombesörja att skolskjuts anordnas. Kommunens kostnader för detta ska ersättas av elevens hemkommun.

Fritidshem och fritidsklubb

Elever som deltar i fritidshems- och fritidsklubbsverksamhet omfattas inte av skollagens bestämmelser om skolskjuts och är därmed inte berättigade till skolskjuts till och från sådan verksamhet. Detta beror på att fritidshem inte är en obligatorisk verksamhet för elever.

Lovskola

Elever med beviljad skolskjuts har rätt till skolskjuts vid sådan lovskola som Danderyds kommun i egenskap av skolhuvudman är skyldig att anordna. I skollagen regleras vid vilka situationer som kommunen är skyldig att erbjuda lovskola. Till exempel ska kommunen erbjuda lovskola i juni månad till elever som har avslutat årskurs 8 och som riskerar att i nästa årskurs inte uppfylla betygskriterierna för betyget E i ett eller flera ämnen, och som därigenom riskerar att inte uppnå behörighet till ett nationellt program i gymnasieskolan.¹⁰

För skolskjuts till och från lovskola gäller samma regler som för skolskjuts i övrigt. Avståndet mellan hem och skola räknas mot den skola där lovskolan anordnas, oavsett vilken skola eleven går på under terminen.

Olycksfall

Elev som är folkbokförd i Danderyd är olycksfallsförsäkrad. Detta innebär att på grund av olycksfall under skoltid alternativt tid på fritidshem (inkl. transport till och från), har elev i kommunal/fristående/annan kommuns grund- gymnasie- och vuxenutbildning, möjlighet att få kostnadsfri skjuts till och från skolan/fritidsverksamheten. Förälder/elev tar då kontakt med försäkringsbolaget. För ytterligare information se kommunens webbplats.

⁸ 9 kap.15 c §, 10 kap. 25 §, 11 kap. 32 § skollagen

⁹ 9 kap.15 c §, 10 kap. 25 §, 11 kap. 32 § skollagen

¹⁰ 10 kap. 23 a-f §§ skollagen

Skolskjutsens genomförande

Skolskjutsfordon

Danderyds kommun beviljar i första hand skolskjuts genom kollektivtrafik (SL-kort). I vissa fall beviljas skolskjuts med taxi eller båttransport om kollektivtrafik inte finns att tillgå eller om kollektivtrafik bedöms icke lämplig. För ytterligare information om kommunens upphandlade leverantör för skolskjuts och om skolskjutsens genomförande, se information på kommunens webbplats.¹¹

Ansvar för resan

Hemkommunens ansvar

Hemkommunens ansvar är att ombesörja skolskjuts om eleven har rätt till sådan. I normalfallet hämtas och lämnas elever vid sina hem men skolskjuts med skolskjutsfordon kan också anordnas från särskilda uppsamlingsplatser. Hemkommunen ansvarar för att se till att dessa platser utformas så att olyckor i möjligaste mån kan undvikas.

Vårdnadshavarens ansvar

Regler om tillsynsansvar över barn finns i 6 kap. föräldrabalken (1949:381). Här anges bland annat att barnets vårdnadshavare svarar för att barnet får den tillsyn som behövs med hänsyn till dess ålder, utveckling och övriga omständigheter. I syfte att hindra att barnet orsakar skada för sig själv eller för någon annan ska vårdnadshavaren svara för att barnet står under uppsikt eller att andra lämpliga åtgärder vidtas.

Vårdnadshavare ansvarar för att barnet förbereds och tränas på att klara sin skolväg på ett så säkert sätt som möjligt. Det kan innebära att barnet måste följas till skola eller skolskjutshållplats under så lång tid som behövs för att barnet ska klara att gå till skolan/hållplatsen själv. Vårdnadshavare ansvarar för eleven på vägen mellan hemmet och anvisad skolskjutshållplats, samt under väntetider på skolskjutshållplatsen tills dess att eleven stiger på skolskjutsen. Samma ansvar gäller när eleven stigit av skolskjutsen vid hemfärd. Vårdnadshavaren ansvarar också för att eleven kommer i tid till skolskjutshållplatsen. Av praxis följer att under den tid då barn befinner sig i skolan övergår tillsynsansvaret på skolan.

Om elev missar särskild skolskjuts (taxi) är det vårdnadshavarens ansvar att eleven kommer till skolan. Om vårdnadshavare beställer extra skolskjuts betalar kommunen inte denna. Om elev på grund av undervisningen missar särskild skolskjuts (taxi) är det skolans skyldighet att ordna hemtransport för eleven. Om elev av egen förskyllan missar särskild skolskjuts (taxi), upprepade gånger kan rätten till skolskjuts upphöra.

¹¹ www.danderyd.se/forskola-och-skola/stod-till-barn-och-elever/skolskjuts (hämtad 2024-10-14)

Stulen eller borttappad skolbiljett ersätts inte av Danderyds kommun. För att färdbeviset ska omfattas av SL:s förlustgaranti krävs att vårdnadshavare eller elev registrerar färdbeviset på SL.se.

Elevens ansvar

Elev ansvarar för att följa föreskrivna regler, som bältesanvändning, ordningsregler med mera.

Transportörens ansvar

Under transporten är det transportören som ansvarar för eleven och att gällande trafikbestämmelser följs. Föraren ska även meddela skolan om ordnings- eller säkerhetsproblem uppstår under transporten.

Väghållares ansvar

Väghållare ansvarar för väghållning. För att skolskjutsfordon ska trafikera enskild väg krävs att vägen är i farbart skick, till exempel plogad och sandad. Om vägen inte är farbar kan skolskjuts inte garanteras.

Övrigt

Ändrade förhållanden

Beslutet om skolskjuts kan omprövas i de fall omständigheterna förändras. Ändring av folkbokföringsadressen eller byte av skola kan medföra att rätten till skolskjuts upphör under pågående läsår. Vårdnadshavare är skyldiga att informera Danderyds kommun vid sådana ändrade förhållanden.

Force Majeure

Vid force majeure, till exempel oframkomligt väglag, naturkatastrofer, arbetskonflikt, krig, uppror, upplopp med mera, kan skolskjutsen inte garanteras. Danderyds kommun medger inte någon ersättning för utebliven skolskjuts på grund av force majeure.

Elevresor i gymnasieskolan

Elevresor enligt Elevreselagen

För elever i gymnasieskolan finns ingen lagstadgad rätt till skolskjuts i skollagen. Istället finns en möjlighet att få kompensation för kostnaderna för elevresor till och från gymnasieskolan i vissa fall. De bestämmelser som reglerar ersättning för gymnasieelever finns i lagen (1991:1110) om kommunernas skyldighet att svara för vissa elevresor (elevreselagen) och förordningen (1991:1120) om kommunernas skyldighet att svara för vissa elevresor.

Hemkommunen ska ansvara för elevens kostnader för dagliga resor mellan bostaden och skolan, för elev som har rätt till studiehjälp enligt studiestödslagen. Ansvaret gäller endast resor där färdvägen är minst sex

kilometer. Ersättningen ges i form av ett SL-kort eller i förekommande fall som kontant ersättning upp till 1/30 av prisbasbeloppet för varje hel kalendermånad som eleven har kostnader för resor mellan bostaden och gymnasieskolan.¹² Även elever som är för unga för att ha rätt till studiehjälp, det vill säga elever under 16 år, men som i övrigt uppfyller villkoren för bidraget, har motsvarande rätt till ersättning för elevresor i likhet med elever som har rätt till studiehjälp.¹³

Danderyds kommuns tillämpning av elevresor

Elever som är folkbokförda i Danderyds kommun och går i kommunal gymnasieskola i någon av de kommuner som omfattas av det primära samverkansavtalet för gymnasieskola i Stockholms län¹⁴, får SL:s terminkort om färdvägen mellan den gymnasieskola där eleven är antagen och elevens hem är minst sex kilometer.

I enlighet med rättspraxis¹⁵ betalar Danderyds kommun även ersättning för elevresor vid växelvist boende. Detta gäller i de fall en elev som inte ännu fyllt 18 år bor växelvis hos föräldrar i Danderyds kommun och avståndet från gymnasieskolan till ett av boendena är minst sex kilometer.

Elever som är folkbokförda i Danderyd och studerar på en gymnasieskola i kommun som inte omfattas av ovan nämnda samverkansavtal, och som pendlar dagligen kan ansöka om ersättning för elevresor om resvägen är minst sex kilometer. Ersättning för elevresor beviljas inte för elever som erhåller inackorderingstillägg.

Elever i anpassad gymnasieskola har rätt att söka skolskjuts på samma sätt som elever i grundskolan.

Gymnasieskolan ansvarar för att dela ut SL:s terminkort utifrån gällande regler.

¹² Elevreselagen, 2 §

¹³ Elevreselagen 2 a §

¹⁴ Ett avtal mellan kommunerna inom Stockholms län, tillsammans med Håbo kommun, för samverkan kring programutbudet för att kunna erbjuda fritt sökande mellan kommuner och skolor. Alla elever som bor i kommuner inom samma samverkansområde har lika villkor i antagningsprocessen.

¹⁵ HFD 2023, ref. 4